

HAPUTÇI MEZ

DƏRS LİK

1

HEYDƏR ƏLİYEV

AZƏRBAYCANI XALQINI ÜMUMMİLLİ LİDER

Şərəf Hüseynov

İldırım Məsimov

Haputci Mez

Ümum təhsilci məktəbərə
1-ci sinifci
Haputci mezi fənni

DƏRSLİK

© Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi

**Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0
International (CC BY-NC-SA 4.0)**

Bu nəşr Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International lisenziyası (CC BY-NC-SA 4.0) ilə www.trim.s.edu.az saytında yerləşdirilmişdir. Bu nəşrdən istifadə edərkən lisenziyanın şərtləri qəbul edilmiş sayılır:

İstinad zamanı nəşrin müəllif(lər)inin adı göstərilməlidir.

Nəşrdən kommersiya məqsədilə istifadə qadağandır.

Törəmə nəşrlər orijinal nəşrin lisenziya şərtləri ilə yayılmalıdır.

Bu nəşrlə bağlı irad və təkliflərinizi chashioglu@gmail.com və derslik@edu.gov.az elektron ünvanlarına göndərməyiniz xahiş olunur. Əməkdaşlığınız üçün əvvəlcədən təşəkkür edirik!

KİTABCI Q'İCƏYİBİ

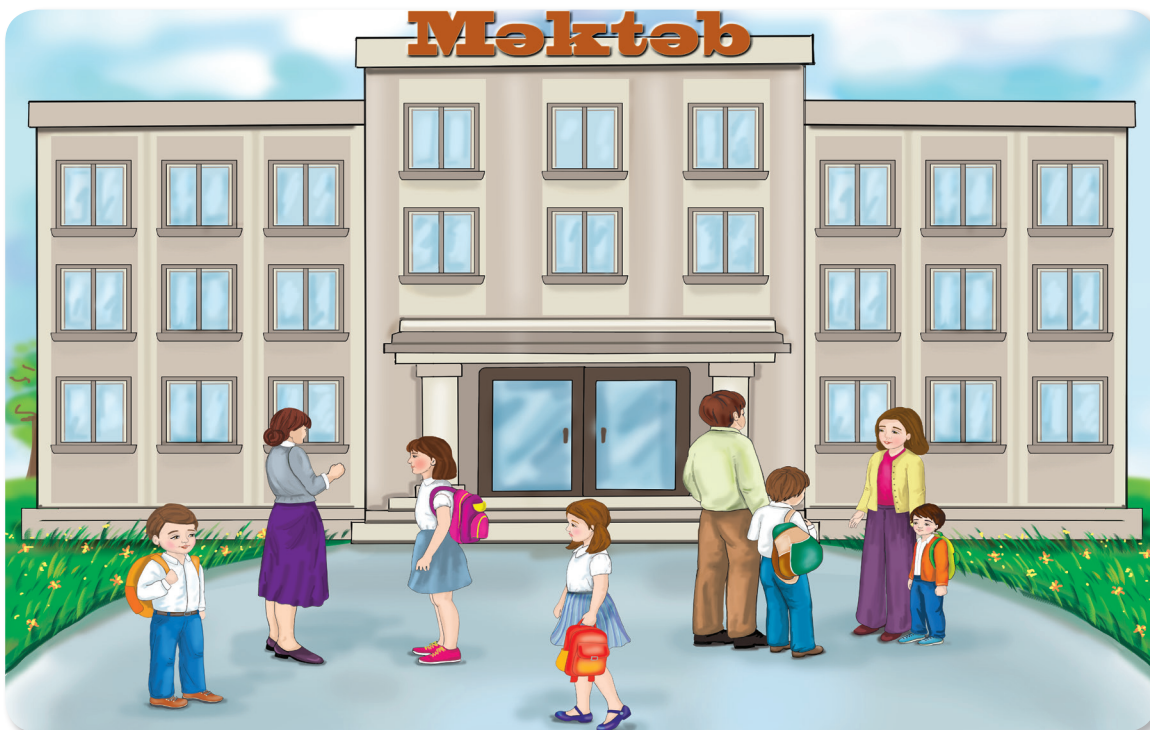
1. Dəy nə bəyir şagirdər məktəbcə hərzəirəb. Ud məktəbyu	5
2. Vin məktəbcə xoş h'əx'urcəvin. Məktəbci rikə dəy, bəy, məh'limər, şagirdər	6
3. Yə sinifci utaq, məh'limər nə şagirdər. Şagirdərir sinifcə məh'lim salamlamış irə	6
4. Şagirdərir sinifcə məh'lim salamlamış ire	7
5. Şagirdər tənəfüzcə	8
6. A səsi nə hərf	9
7. B səsi nə hərf	11
8. C səsi nə hərf	13
9. Ç səsi nə hərf	15
10. Ç' səsi nə hərf	17
11. D səsi nə hərf	19
12. E səsi nə hərf	21
13. Ə səsi nə hərf	23
14. F səsi nə hərf	25
15. G səsi nə hərf	27
16. Ğ səsi nə hərf	29
17. Ğ' səsi nə hərf	31
18. H səsi nə hərf	33
19. H' səsi nə hərf	35
20. Ê səsi nə hərf	37
21. X səsi nə hərf	39
22. X' səsi nə hərf	41
23. U səsi nə hərf	43
24. İ səsi nə hərf	45
25. I səsi nə hərf	47
26. K səsi nə hərf	49
27. K' səsi nə hərf	51
28. Q səsi nə hərf	53
29. Q' səsi nə hərf	55
30. Ô səsi nə hərf	57
31. L səsi nə hərf	59
32. M səsi nə hərf	61
33. N səsi nə hərf	63
34. O səsi nə hərf	65
35. Ö səsi nə hərf	67
36. P səsi nə hərf	69
37. P' səsi nə hərf	71
38. R səsi nə hərf	73
39. S səsi nə hərf	75
40. Ş səsi nə hərf	79
41. S' səsi nə hərf	77
42. T səsi nə hərf	81
43. T' səsi nə hərf	83
44. J səsi nə hərf	85
45. Ü səsi nə hərf	86
46. V səsi nə hərf	87
47. Y səsi nə hərf	89
48. Z səsi nə hərf	91
49. Kosə	93
50. Yə nour	94
51. Şix bulağ	95

D y n  b yir şagirdər m kt bc  h rz ir b.

Ud m kt byu.

Vin məktəbcə xoş h'əx'urcəvin.
Məktəbcı rikə dəy, bəy, məh'limər, şagirdər.

Yə sinifci utaq, məh'limər nə şagirdər.

ŞagirdərİR sinifcə məh'lim salamlamış ire.

Şagirdər tənəfüzə.

Aa Aa

a

a a

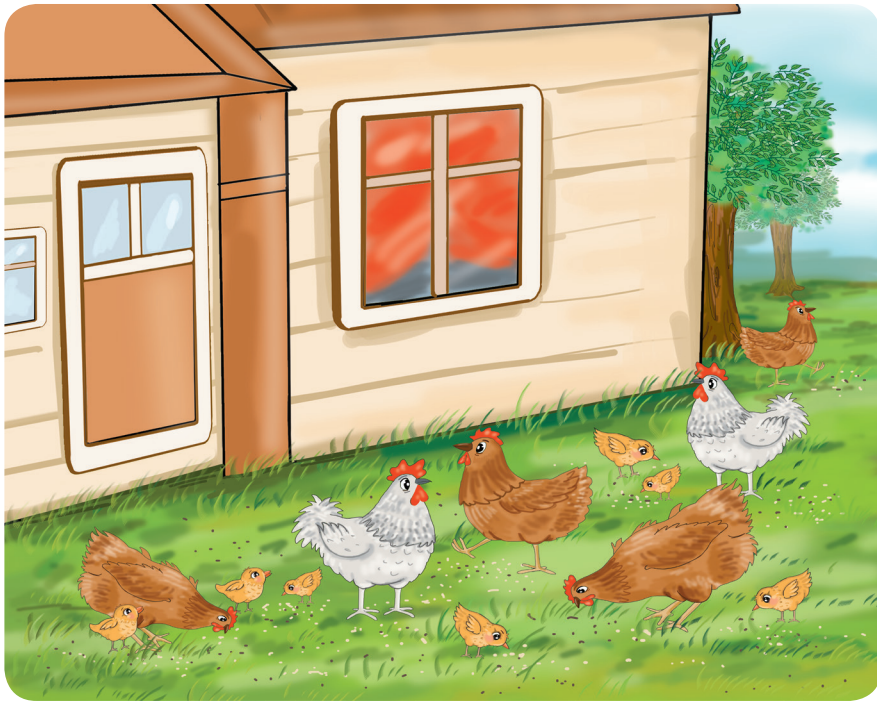
a

a

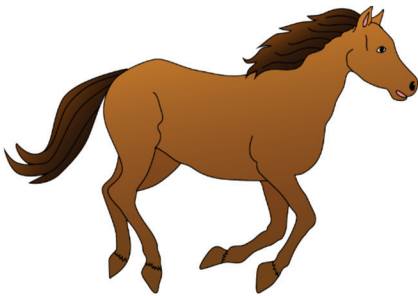
a a

A a
A a

B b

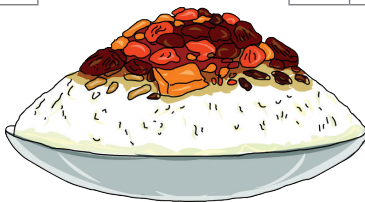
B b

b

b b

b

b b

b

b   b

b

b

*B b , ba , ab , aba
B b . Baba , bab*

ca - ac

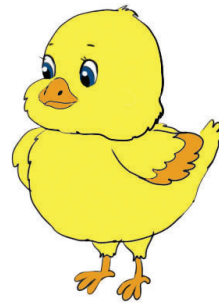
cac

cab

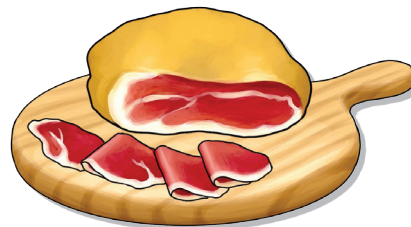
ba - ac

bac

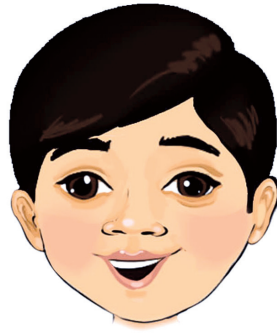
ba - ca

c

c

c

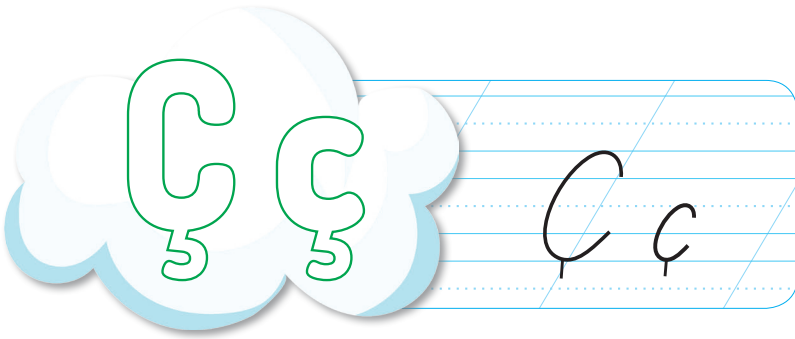

c

c

C c, ca, ac, cac, cab, ba-ac
bac, baca

çaç

çab

ça-ba

baç

Ç

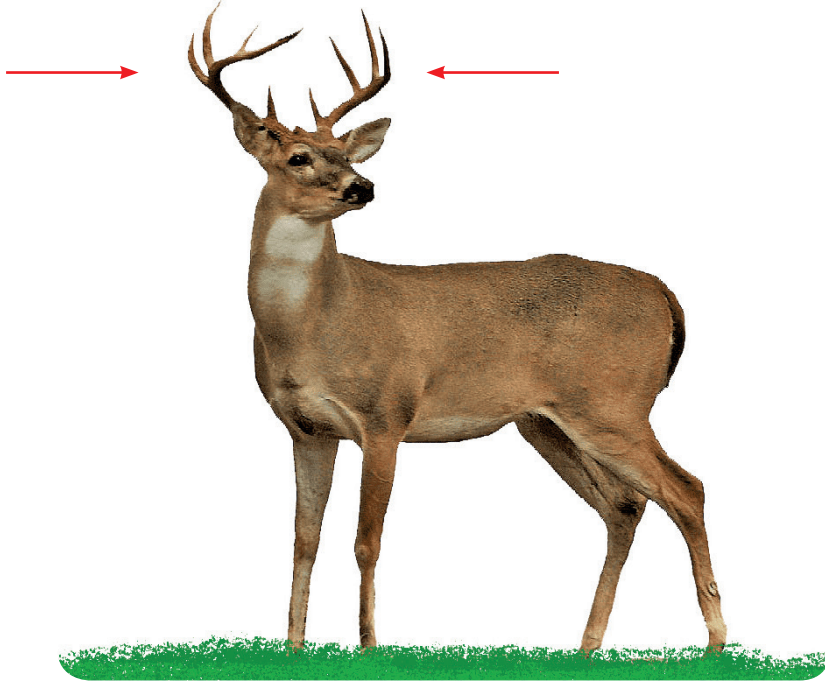

Ç

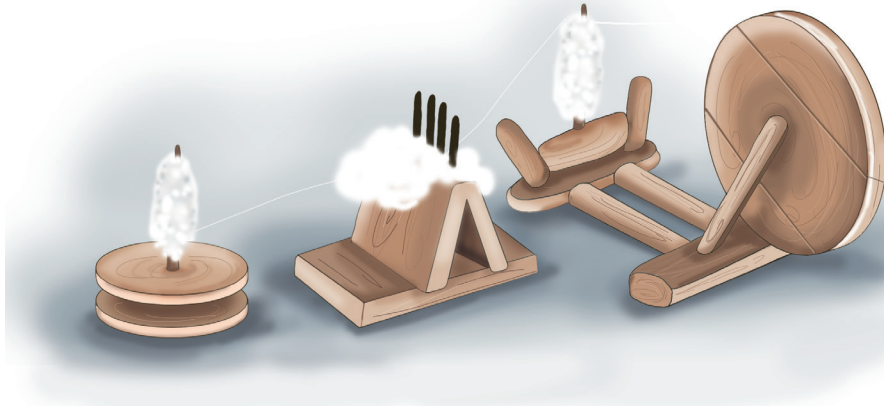

Ç

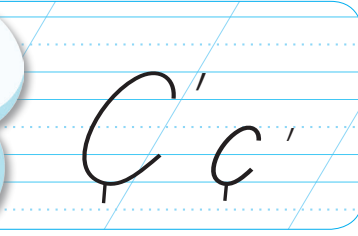
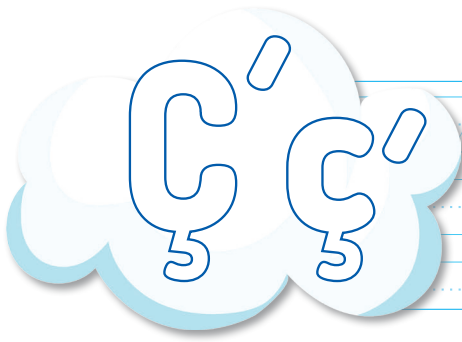

k ç

ç ç

Ç ç, ça, aç, çab, ça-ba
Ç ç, baca, bac, baç

ç' a

aç'

ç' ab

baç'

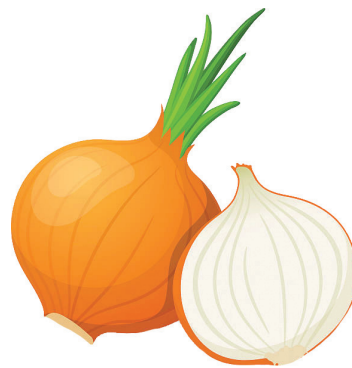
ç' a-ba

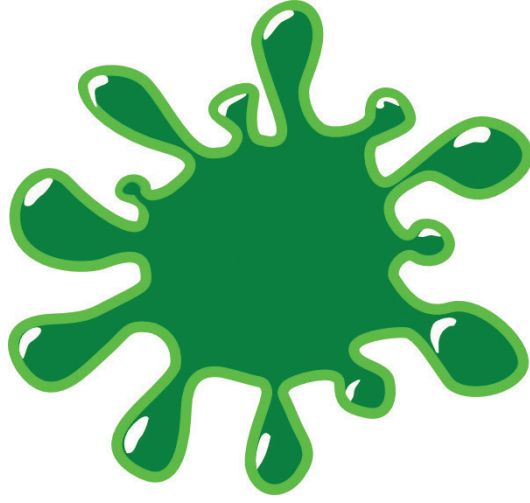
ç'

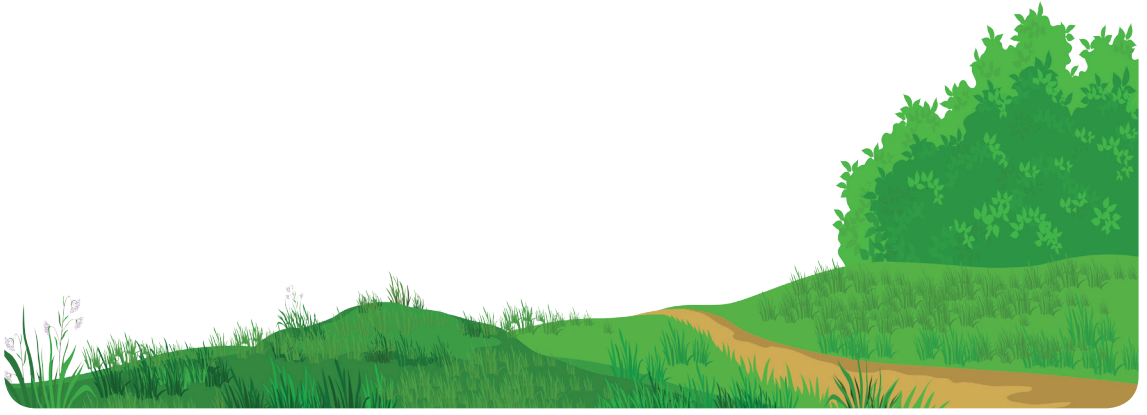
ç' ç'

ç' ç'

Ç'

Ç'

Ç' ç', ça, aç, çab, baç, ça-ba
Ç' ç', çaç, çaba

Dd Dd

da

ad

daba

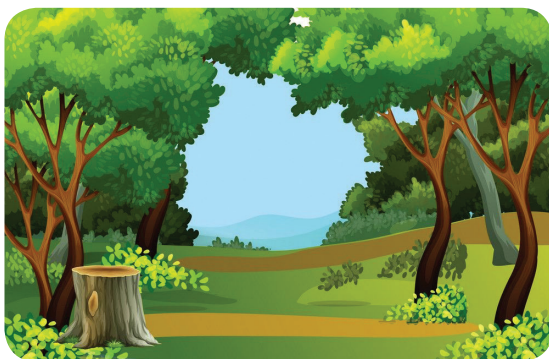
da-da

dad

dab

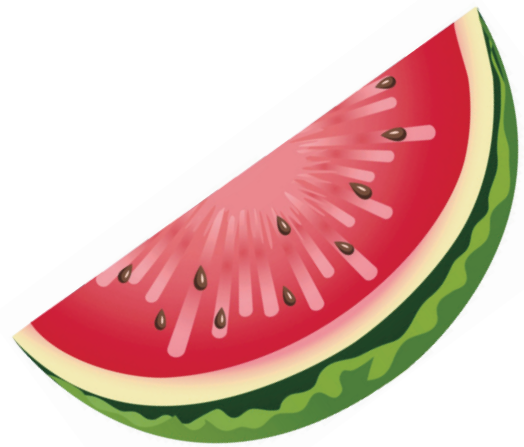
d

d

d d

□ □ □ □ □ d

d □ □ □ □

□ □ d

*D d, da, ad, Da-da, Dad,
cud, abad, bad, daba, dab*

Ee Ee

çe

eç

çe-çe

e

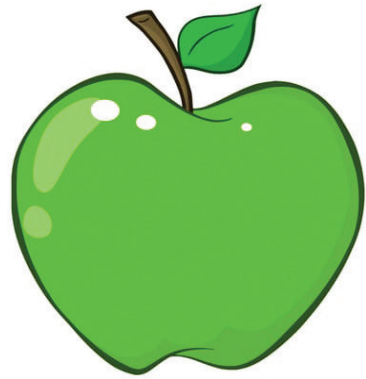
e

e e

e

e

ə ə i

Ee, ce, Ec, ce-æ, de, be, æ,
deb, çeb

და

და

ცა

ჭა - ჭა

ეცა

ეჭა

ე ე

ე ე

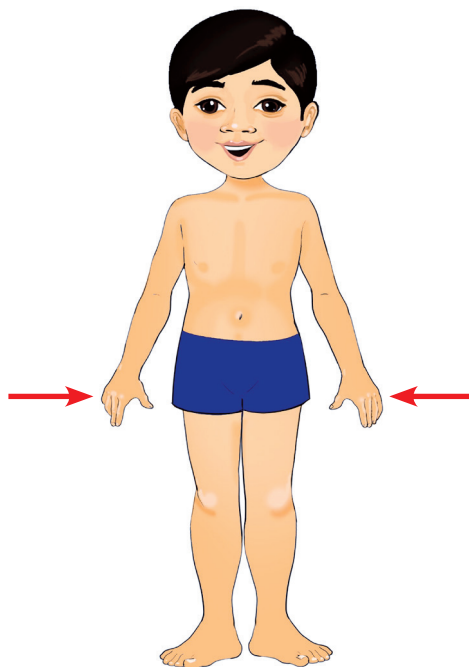

ე ე

ə ə

ə

ə ə

ə ə

ə, ə, ə-ə, ə, ə, ə,
ə, ə, ə

Ff

Ff

fa

fe

fə

əf

fad

fa

da

fec

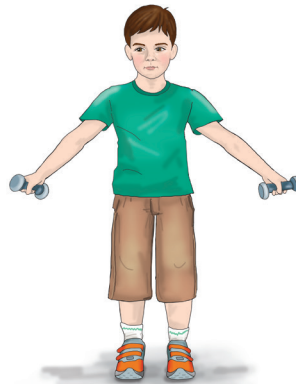
fac

caf

cəf

f

f

5

f

f

f

f

*F f, fa, fe, fo, af, fad,
fa-da*

ga

gə

gaga

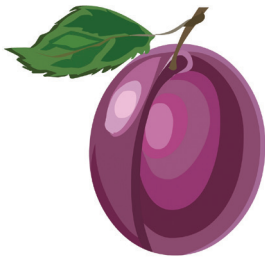
gəgə

gada

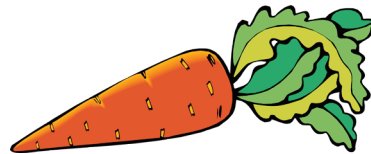
gədə

g g

g g

g g

□ □ □ □ Ⴛ □ □ □ □ □ □ □ □ ü

□ □ Ⴛ □ □ □ □

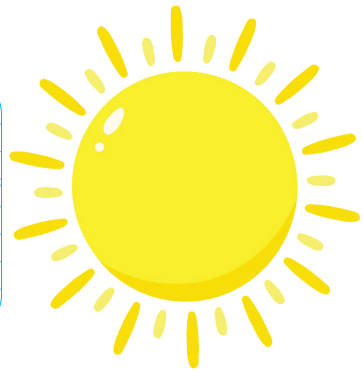

□ □ Ⴛ □ □ Ⴛ □ □ □ □

*Ⴛ Ⴛ , Ⴛa - Ⴛa , Ⴛa - Ⴛa , Ⴛa - Ⴛa ,
Ⴛa - Ⴛa , Ⴛa , Ⴛa*

Ğğ

Ğğ

cağ

bağa

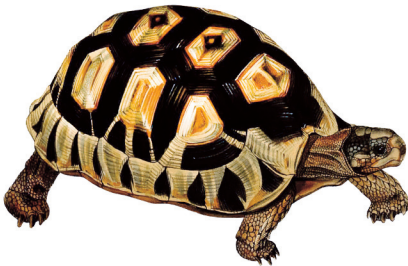
ağ

ç'ağ

ağa

ğ a

b ğ

ğ

		а				а
--	--	---	--	--	--	---

		а		с
--	--	---	--	---

Ә ә, ағ, баға, ағ, ағ, аға

Ġ ġ

Ġ ġ

ġ'a-ġ'ə-ġ'e

ġ'aġ'

aġ'

aġ'a

gaġ'a

g'ər

ġ a

ġ c

ġ

გა

გ' გ', გა, გა - გე, გედ
გ' გ', გაა, გაა

Hh

Hh

ha

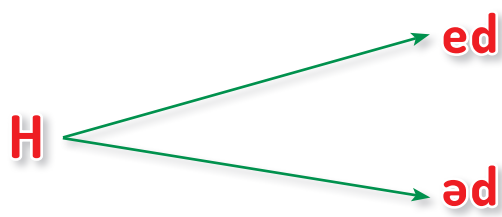
he

həd

hed

dəhə

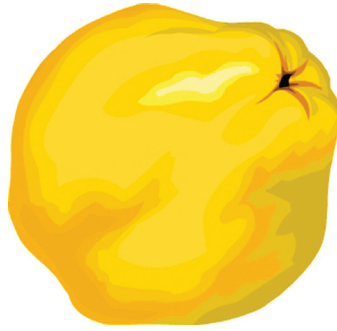
hədə

h ə

h

b h

h ə h ə

*h h, ha-he, həd, hed, dəhs,
hac, hac, hac'*

H h

H h

h'ə

h'a

h'e

dəh'

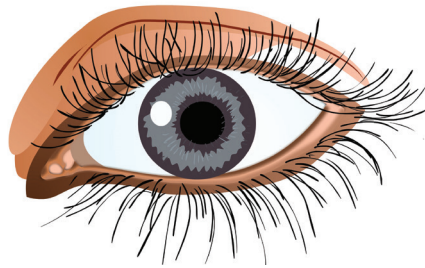
dah'

bəh'

ç'əh'

qah'

h'əg

h'

h'   ə

h' [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]

h' ə [ ] [ ] ə

h' [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]
t' [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]

h' [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]
h' [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]

*H' h', hə, ha, he, dəh, bəh,
çəh, həd,*

H h

H h

ĥa

ĥə

ĥe

ĥəd̂

dəĥ

dəĥ

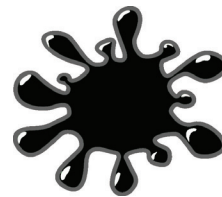
q'əĥ

ĥ ə

ĥ

*H h, ha, ho, he, hod,
doh, deh, q'oh*

xa

xo

xab

xob

xaba

xobo

xəd

dəxə

xaf

xəç

xed

xəç'

ç'əx

fex

x			x		
---	--	--	---	--	--

x			d	ə	g	ə	c		
---	--	--	---	---	---	---	---	--	--

d

x

x

*x x, xa-xo, xab-xob,
xaba-xobo, xed-dexə,
xaf-xeç, xed-xeç,*

X' x'

X' x'

x'ə

x'a

x'e

x'əb

x'af

x'əf

bəx'

ç'əx'

ç'ex'

x'eç'

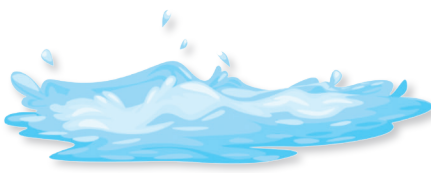
x'   ə   d

d   x'ə   e

ç _____ x

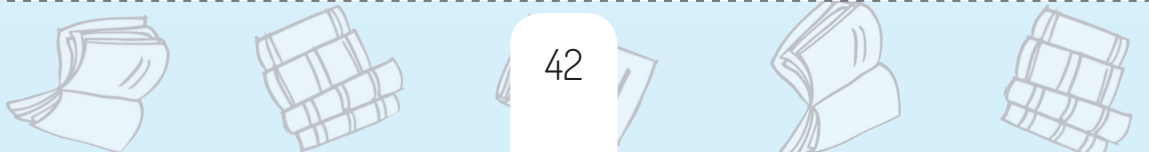

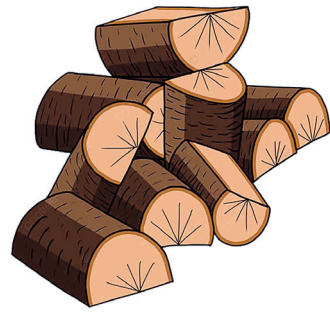
x' _____

x' _____

*x' x', Xs - xa, Xe - x'ob, Box' - çax',
çex' - x'eç, x'od - x'ac*

fu

uf

ux

xu

cub

xub

cux

xuc

ç'ubu

ubuç'

xudu

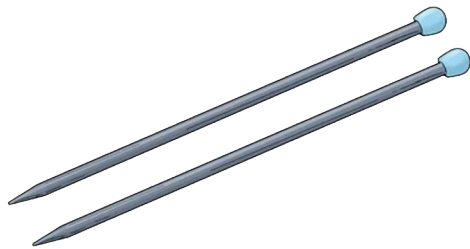
budu

u	a
---	---

q'	u
----	---

u

u u u

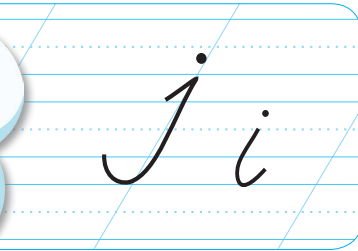

u

ə g u

U u , Fu - uq , fux , Uxc - xu ,
Çub - ubuç , Xudu - budu

ci - ic

cici

cicib

caf

dix

Xaf

dif

çiç - cif, xid

h' idni

ədəmi, h' id

əcimbə h' id

i

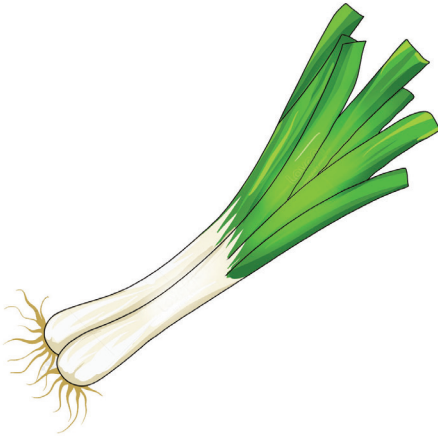
i i

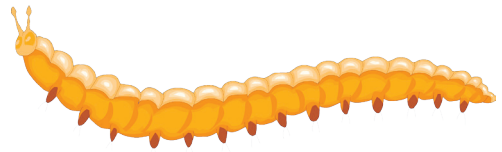
i

i

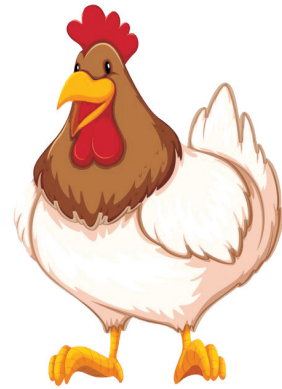
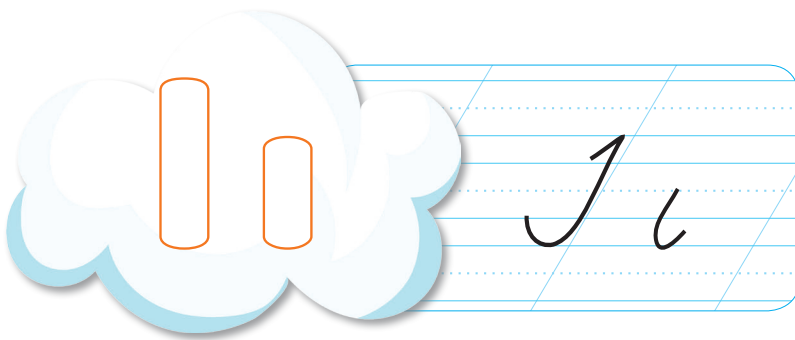

i

i

*J i , ci - ic , cici - cicib , dix ,
xid , hid , çiç' - ciç*

b1-1b

x1-1x

t'1b1

fih

1 X

1 X 1

1 X

a   q'

l   l

k'

*l i, bi - ib, xi - ix, qibi,
Fih, di, xiv*

Kk Kk

kidik

kə - ke

ka - ak

ki - ik

dit

dik

kab - bak

keç - kəc

kidikci kuk

k u

k u ə

x						
k						
			k			

k	i			k
---	---	--	--	---

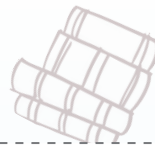
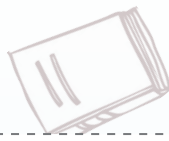

k			ç
---	--	--	---

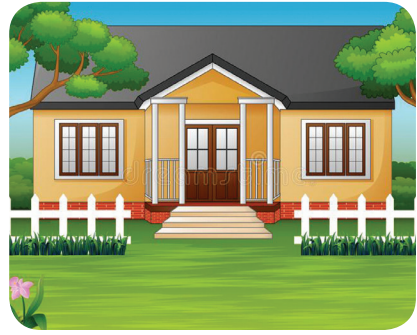

k	ə			
---	---	--	--	--

*K k, kışkık, kış-ke, kış-ak,
ki-ik, dik, kış-bak, keç-kəç*

K'k' K'k'

k'a

k'ə

k'e

k'ak'a

k'ah

k'uh

k'uk'u

k'ad

k'id

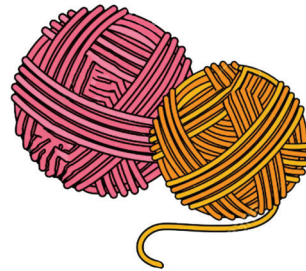
K'ibəc k'ək'.

K'ibəd xed.

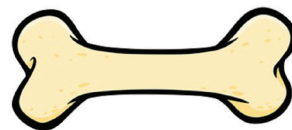
K'ibəd kidik.

k' ə

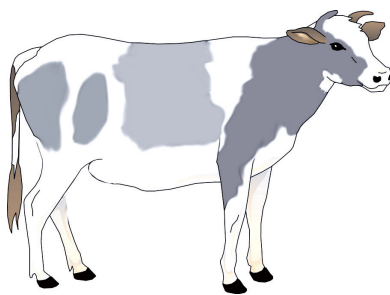
k' k'

k' ə ə

ç k

k ə

k ə ə

*K'k, ka-kə-ke, kaka,
ki-ik, kah, kuku, kad, kid*

Qq

Q q

qa

aq

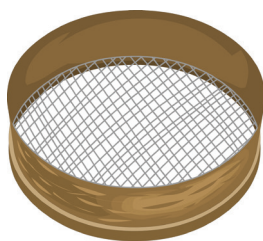
qaqa

qada

qabax

q

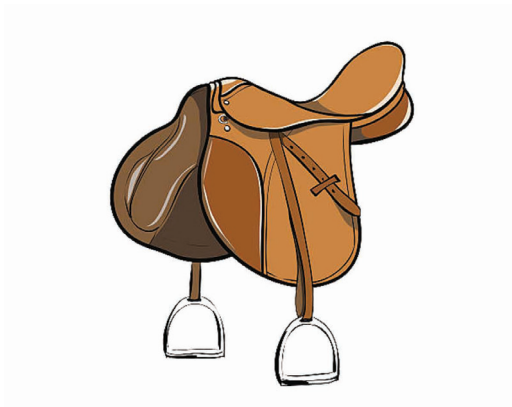
q ə

q x

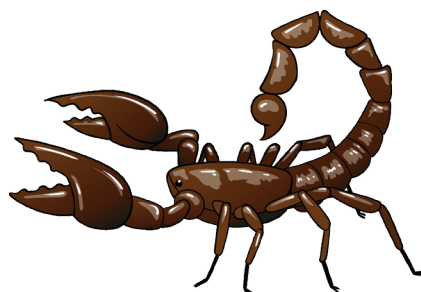
q ə

q a

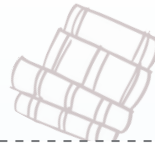

q i a b

ə q

Q q , qa - aq , qaza - qada ,
qabax , qab , qad , qac , qac

Q' q'

Q' q'

q'eç

q'əç

q'əç'

q'əcin

q'aç'ın

q'əç'

q'a

aq'

q'aq'a

q'ic

q'əb

q'ub

q' i i

2

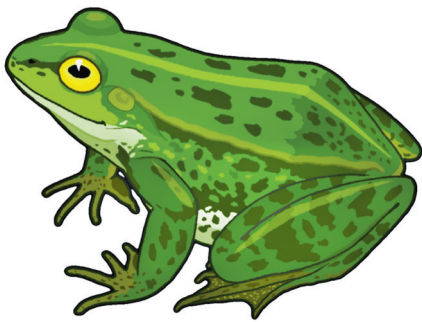
q' o

q' ə

q'

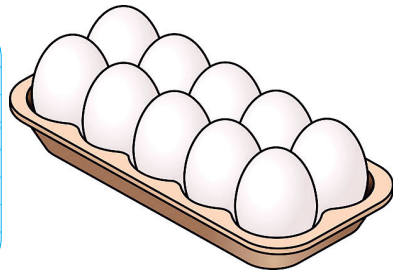

q'

Q' q', q'a - aq', q'aq'a, q'ic,
q'əb, q'ub, q'af, q'əc'

Ô ô

Ô ô

ô e ç

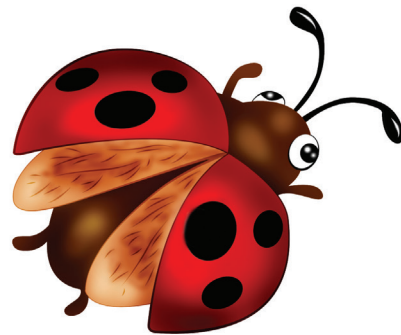
ô e ç

ô a ç

ô a ç a ô

ô a - a ô

ô a ô a

ç a a ô u

ô

q ç

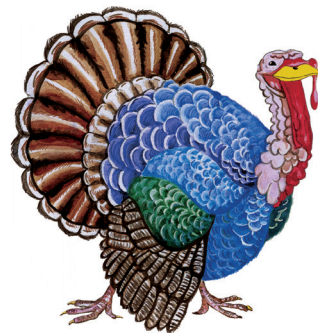
20

q

Q q, qş, qeç, qac, qacaq,
qa-aq, qaqa, qel, qe,
qş, qa, qeb

L l

leñ

lala

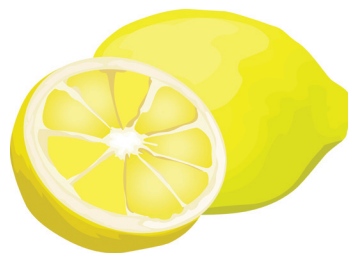
la - al

ala

q'al

q'ala

q'ala

l u i

l u

l ə

l

l a

*L l, leh, lala, la-al, ala,
qal, qala, lab, ləb, lah*

Mm Mm

məgul

məh

micə

mək

max

miç'

maq'al

məəl

macal

q'ım

gugəm

miç'

mıx

mik'ağ

m g

8

m

m ə

m

m i

*M m, ma, mə, me, meh, məqul,
məhi, məəl, qim, quqəm, mux*

Nn

Nn

məngəl

Nəh'nə ç'əbiç' h'əx'irc.

nənu

Mik'ağad kum.

nənək

nəh'al

nəh'

nəh'nə

nəq'

gənc

kəndu

c i

Nəh'nə q'ımıx x'əd qat'ılc.

gog

kooçə

nox'

q'oh'əc

neox

xon

kof

tok

xod

çokuç

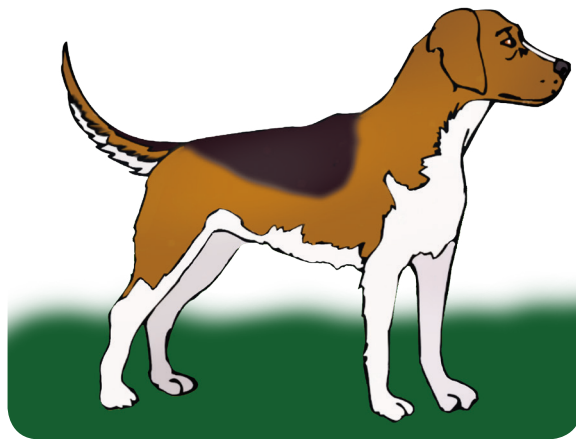
ç'ox

koka

Q'od q'oĥəc h'ağac.

Q'oĥ'əc qixəc.

Q'ob dənə ĥəni

o

0 0

0

0

2

0

0 0, Kooça, Nox, qohac,
neox, xon, ko, çoxuc, tok, çöğ

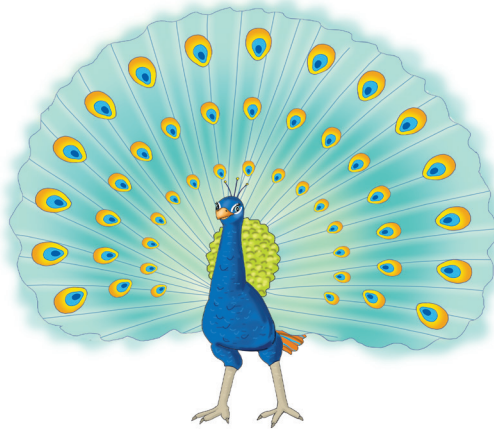
Ö ö

bölk

läh

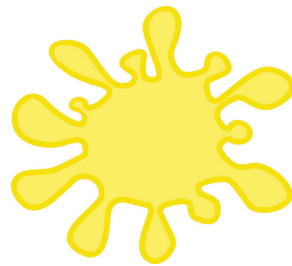
kön

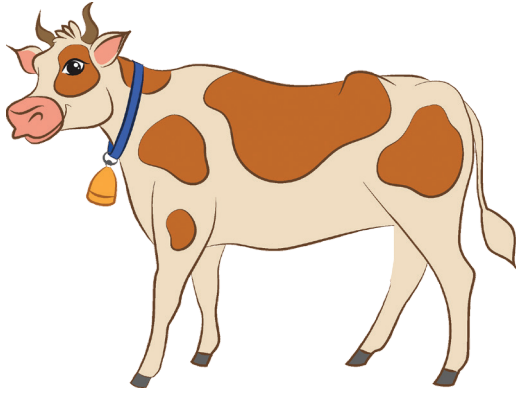
ö

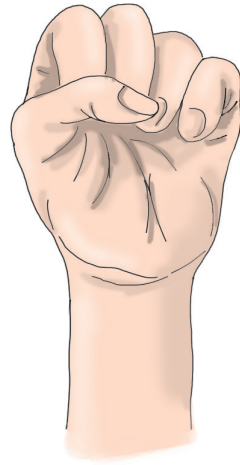
ö

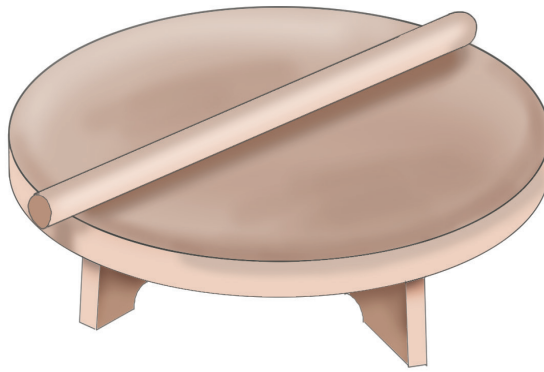
ö

ö

ö

d d x

Ö ö. Bolk, ləhkön, növur,
tövşər

Pp

pənb

pənbu

pəmpəl

pəp

pitik

pəgə

pəpək

puf

pələ

p

p a i q

Pəncək cux pilək dəbu.

Ç'əbıd pənbu.

р и ә м

р р

р

Р р, рәнбу, рәнпәл, пер,
рәдә, ритик, көрәк, пуф, рәлә

P' p'

p' p'

p' i

p' i p'

p' o p'

k' o p'

p' ə ç'

ç' ə p'

k' i p'

k' u p'

p' i l

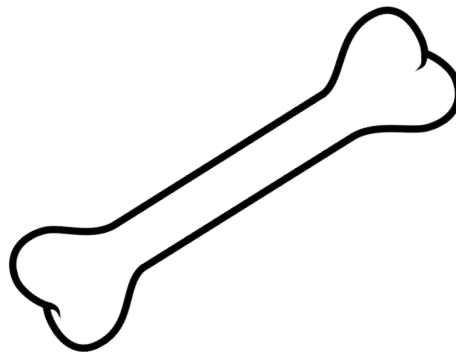
k' ə p'

p' ə ç'

ç ə p'

p' ə k'

p e k'

k' ə   ə   p'

Ənə xəбә k'əp'həсә.

Əнә хәбә k'əp' h'əkâс.

Уqә хәбәр k'əp' qəhəс.

t' p'

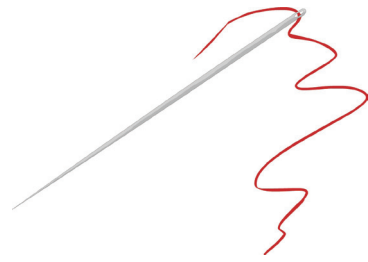

k' p'

t' l k'

*p'p', kip', kup', p'il, k'ap',
 çap', p'a, ap', p'e, ep', p'u, up'*

rix

rəh'əc

riki

k'ərə

rəx

rib

ğ'ər

ğ'ır

k'			ə
----	--	--	---

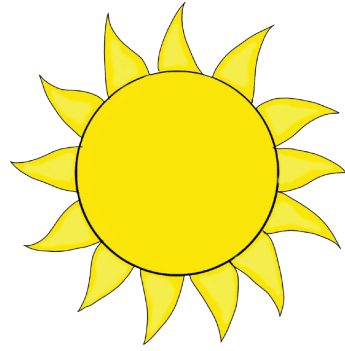
K'ulcə rəh'əc h'ağacə.

Ənə reb h'əgulcə.

Rıxə k'ənə h'aq'ılcə.

s   a   r

v   a   g

r

r

*R r, ux, rohoc, riki, karo,
rox, ra-ar, re-er, ru-ur*

sul

nisi

supel

sil

q'usi

səb

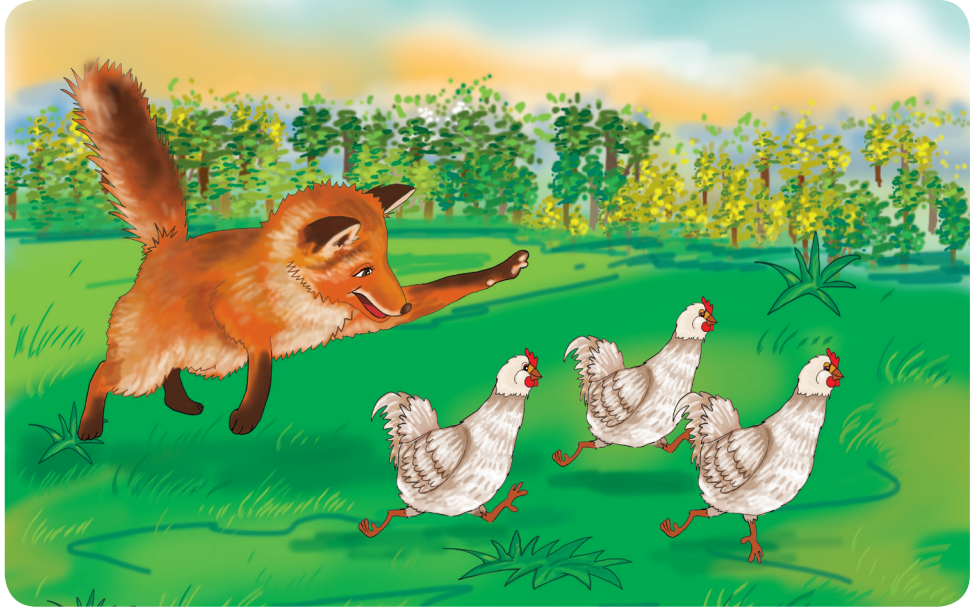

Səlim k'ənəciğ q'əçicə.

Səmar silimi h'ək'ırcə.

Səkulcir icrin qərən səh'ədu.

Səlimə qil k'ənəcə h'əkəcə.

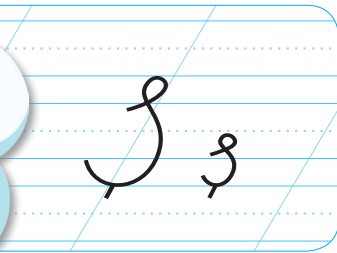

SƏKUL

Səlim h'əmir kəsər aqıre. İkre ki, kəsərikır çuq'ub dəbu. Ənır lıre kı, lu kəsər halan x'əyic. Sədmən ikıre ki, səb səkul h'əx'urcinə səb kıs tuğədu. Hilə əs'ərə x'əyic ki, kəsər səkulcir çığıre. Səd k'ənə səh'əc səkul h'əpudu. Məd səsömən səkul h'ədəx'uri.

1. Səlim h'əmiyə kəsər halan x'əyic?
2. Əbi halır tuğəcə?
3. Ənır k'ənə hala səh'əc?
4. Səkul maan h'əxurdum?

Ş s, səkul, supəl, qusu, nısı,
sa, as, sə, əs, su, us, se, es.

şid

şidir

şuk'ra

şunəx

riş

k'əş

şilər

k'əşin

ş   t'

Ş ş, Şid, şidir, şuk'ra, şunəx,
şə - aş, şə - əş, şu - uş, şe - eş

ŞƏHİDƏR

Əli dədəyir istixanaca qərənfilbi yetişdirmiş irni. Afaq mik'ağ h'əx'urci xəbər qəyinc:

- Ay dədəy lü qərənfilbəkir şire vun, məzər vus'uncəvun?

Dədəyir q̇urvərdu:

- Vaı, ay bala, lü gülbi şəhidəriz yetişdirmiş irezın. Hər sundurur vətənciz şiyəsə irə gərək.

Şəhidərir vətən qorumış vəriz igə canciğər yebç'icəb. Zə guc həluciğ surq'orü.

Ay dədəy zivəz kumək ərdəm?

- Əlbəttə, ay bala, şərə, ancaq ləkni əzmişmi. Afaq hər yığ h'əx'urci dədəyiz kumək ire. Ənır qərənfilber gül acux əric gozət ire.

Səd yığ Afaq axurər qubzurci h'əx'urdu ikəc ki, gül acux ərcə. Dədəyir səd-səd quticə vaşxire. Afaqır kumək ərc.

20 yanvarcə Afaq Şəhidərə Xiyabanca düzölmüş x'əyic gülbi itqəcinə dədəyiz kumək əric güərə qürur hissi yəh'əc.

1. Əli dədəyir şı tum ərnici?
2. Afaqır şı xəbər qəyinc?
3. Əli dədəyir şı lıpic?
4. Qərənfilbi hala tuğəc?

Ŷ ŷ

s'əh'

s'əp'

mus'uk'

lus'əd

h'əs'

s'ə

s'	h'
----	----

Gəder k'ənəciğ k'əs' səh'əc.

Ənir şidrə kıləğər mus'uk' qundu.

Xinə ləkutciğ s'ə qipudu.

Nikə s'ə qipudu.

Ŷ ŷ, ŷəh, alusuk', musuk',
h'əs', sə, sə - əs', sə - əs', su - us'

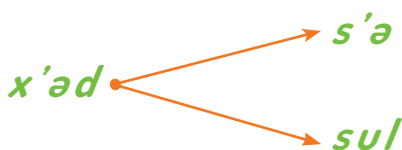

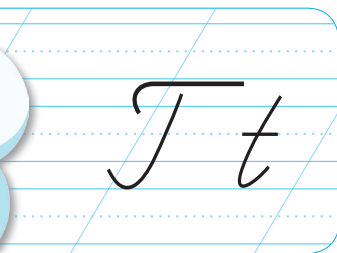

S'Ə ÇƏRŞƏNBƏ

S'ə çərşənbəci h'idik Elçinir nə Rəhimir igə rikə s'ə qalamış ərcə. Sona nə Sara h'əxurcinə s'irə h'ədiğər q'urçereb, sədmən ikire ki, Rəh'imə sulurdığ s'ə qipicu. Elçinir dəhmə k'ulcər x'əd h'ağ'acinə ənə h'adığ qixucinə s'ə əsərirə. İkire ki, Rəh'imə sul çuq̄q̄ara ugəcu.

1. S'ə şici q'inə əsər ərc?
2. Ənə sulurdur həlmə s'ə qundu?
3. Rəh'imə sulurdığər s'ə halır əsərərc?

tupuğ

ixtədrix

tatar

məst

sugut

təy

t

t

Məstəkir k'ərə şerə.

Bəlkənci h'ədiğ qaltağ - qicə.

Q,ətə təgər h'aşxorçu.

TƏGƏR

Tələt yuhma dərsinə yıx'ırd. Dərsiniğər kilimən məktəbcər h'əx'ırd. Ugrə fu uləci kilar igrə h'əmə k'ulci qıraxcə tuğəc. Səməcdınə itq,əc ki, təgər h'əşxoru. Təgər Ləkkərə guclu h'əşxoroni ki, Tələtır dəh'ə kilar rikə h'əğəc. Təgər h'axurc x'ələ darbe budaxar rug ire. H'əcğər kilimən Tələtır kilar ixtə tuduğə.

Kerəc sualbi mətnəcə uyğun cavablamış ərəy.

1. Tələtır yuhma şı ərc?
2. Məktəbcər h'əx'ırci h'ala yıx'ırd?
3. Kilar əq'rə x'ələ ş'i h'əx'urdu?

t

t

ç t

k t

*T t, ta, at, to, ot, tut, tupuğ,
tatarı, most, suqut, tøy, turp,
tur, tat, tot, qirt, çigit, taxtaçıl*

T't'

- t'ut'
- t'amku
- kənt'
- t'əy
- t'un
- muk'ət'

y   t'   t'

- T'ut' şirəci h'ədix q'ulq'onu.
- Muk'ət'ci q'inə malbi uruk iri.
- T'əbit' sentiyabrçə ğ'ələ t'əhm şeri.

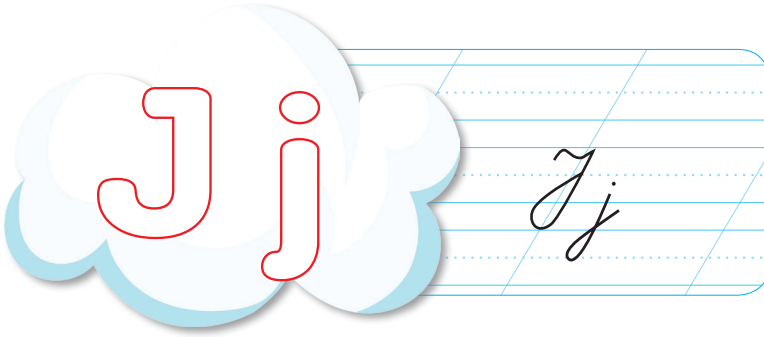
T't', tə - ət', tu - ut', t'əy - yət',
t'amku, kənt', tuluğ, muk'ət',
təm, t'il, çət', qət', t'ilimi, kətin

T'ƏBIT'

T'əbit' lu çikərbə qərç'ərə. T'əbit'cikir ğələc duşə, t'əməc şirə, kişmiş şere. T'əbit'ci h'ədiğ t'ut' h'axurci q'ulq'onu. T'əbit' həm rikə, həmət'in t'əbit'ci bağnə q'ərç'ere. "T'ut şirəci h'ədiğ q'ulq' onu" məsəl insanber həmişə lure. Ud həmət'in Haputərə el məsəli yo.

1. T'əbit'cikir şi dix'ər irə?
2. T'əbit' hala q'ərcərə?
3. T'ut' t'əbit'ci h'ədix mis q'ulq'onu?
4. Haputərə məsəl şi yo?

Jəju

Jəju niki q'icə qışxorni. İkəc ki sinci q'alırdır nikər mıx cunuĥ ərci çığıre.

Jəjucir lıpic:

- Ə q'al, ədəmici nikə mıx cunuĥ mi uc ğələc kar dəd.

Qalırdır Jəjuci ç'iluxun dikə, icə karcı çixə qəç'ipudu:

- Sədmən səb g'ər h'əx'urci q'al ulədu.

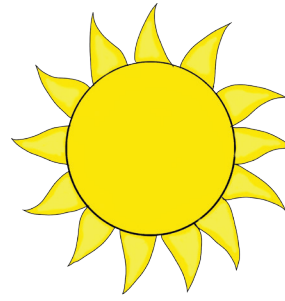
Jəjucir əci halırduxun ikəci lıpic:

- Cunuĥvər əric axri həlımə şərə.

1. Jəju hala qışxorni?
2. Q'alırdır şı çığırni?
3. Q'al şicir ulədu?
4. Jəjucir şı lıpic?

*Jj. Niki q'icə səb jəju h'əx'urdu
ikəc ki, q'alırdır jımx ulə.*

vurağ

vul

vəz

vək

vulə h'iç

vul vudəc

V

Yuhma Vurağ dəhəcər qəp'c'idu.

Ən gudəd vəz fevral şerü.

Vəz təzə q'ərçərəx'ərə əciğ'ər hilal lire.

Vəzınır icə işğ vurağcikir qəne.

VURAĞ

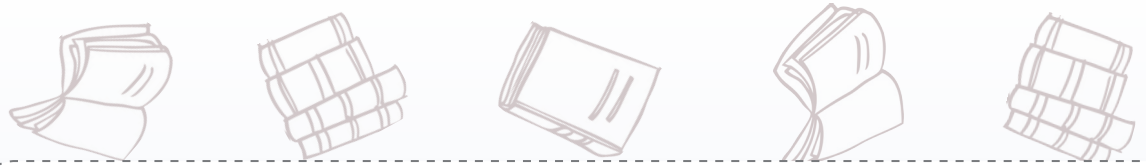
Səd dəfə məh'lımcir sinifciğ tapşirmış ire ki, h'əşxərc dərsinə vurağci haq̄q̄inə vəcənəb vin. Çəxənec dərsinə məh'lımcir xəbər qəne, ti vurağci haq̄q̄inə vəcənəb?

Validər lıpic:

– Məh'lım vurağ həm işıq, həmən g'ırx'ın yü.

Vurağ dəx'onəm heç səd canlı şərdəd. Gırt məhv şərə. Canlı h'əməlcə h'əx'ırıc h'üni vurağ şəru gərək.

Lücə yeec ç'əlibekır halcibe tür itqərə ire?
Tur hut'q'ər iyre.
Ürü, luzu, ədəmi, q'ım, h'əxırd, uləc.

1. Məh'lımcir şı tapşırımış ərc?
2. Vurağci haq̂qınə ti əcınd ?
3. Vurağ dəx'onəm şı şərə?
4. Canlı şibəğər lıre?

*V v , va , və , var , vu , vü ,
vurağ , vula hiç , vul vudəc*

yıt

yək

yuxəq'ıl

lalay

bək'əy

yeç

yuhma

1   y

H'əyəlbər lalay vaşxırə.

H'əyəlcı baxçəcə h'əyəl yıx'ırd.

Yeç Azərbaycana ən xeyli Qubaca şerü.

Qızıləhmədi yeç Qubacınə, İsmayılılcə şerü.

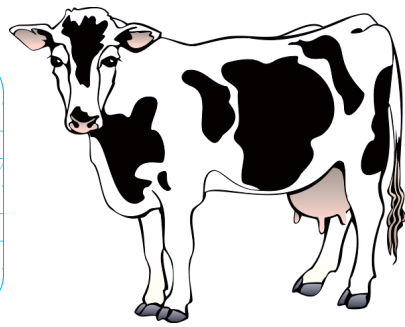
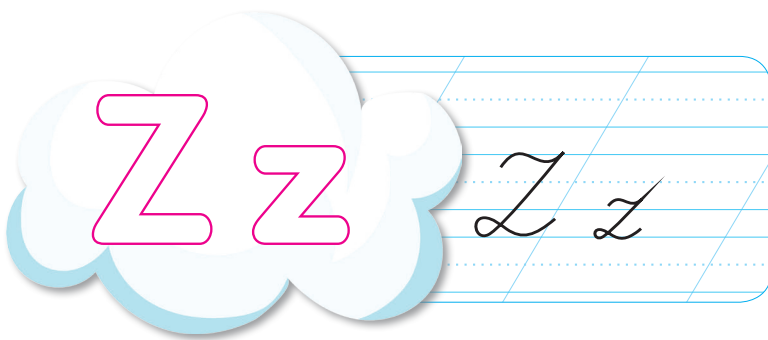
YAYLAĞ

Yaycə h'əyəlbı tətılçə q'əbç'i noğə şıbərəb. Yalçın yaycə igrə bəyə q'ınə yeylağcığ çere. Yeylağcığ gələc ç'iç'ni, k'ək'likoti, dağ çayı, x'ınbi q'ərç'ərə. Lu x'ınbe xeylibi dərmanci çikərix ədəmiyərir iştətmiş ire. Yalçınır hər san dərmanci x'ınbekir igrə kumə h'əğəci xəstə yec ədəmiyəre k'ulube vus'ne.

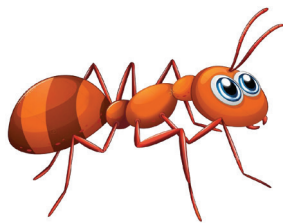

1. Yalçın yaycə hala çere?
2. Yeylağcığ h'alcı xınbi q'ərç'ere?
3. Dərmanci x'ınbi h'alcibi yer?
4. Yalçınır Yeylağcər h'əğəc xınbi hala vus'ne?

У у, уа, уə, уе, үк, үк, үр,
бəһəу, ууссəг'ил, лəһəу, уүһмə

- ziz
- zov
- zuq'al
- mez
- mizq'al
- zin
- vul vƏzƏc
- tƏzƏt' vƏz

z z

z l

Zuq'alən xeyli Qəbələ nə İsmayılı rayonbə şoro. Zuq'alci mürəbbə, şirə q'əy q'ibq'irc xəstəyəriz darman yov.

Z z, za, zə, ze, zu, zəz,
zuğ, zuq'al, mez, VƏz, zƏr

Q'AR İLDAŞ

Q'ar gədə darruxcə çibərənib. Sədmən igə h'ürə səb suvar qəpç'udu. Gədəyə rə sər dəhə h'ərxuci darıg qəc'id. Ləsər gədə h'ərxız dəx'ə. Dəhə q'ımıg qaq'ılcı uqrun q'əyinə siyəx h'urgərərd. Suvar gədəz mik'ağ h'əx'urci neh' ərci icizen məcə q'əycə. Hələyez qəç'ipudu.

Səd kibə çıxani gədə quzurd, darıg yid gədə q'ımıg h'aq'ınd.

– Ugrə yuldaşcivər xukəc:

– Suvarcir voor şı xukəc?

Gədə rımə cavab viydu:

Suvarcir zəvənlər ki, pisəc ədəmicə q'ınə ildaş məşxə. Ənır vun daracə əyəci h'ərxərə.

1. Gədəyə rə hala çeberənib?
2. Əndə h'ürə şı qəpudu?
3. Suvarcir şı ərc?
4. Gədə rıgə yoldaşcivən şı lepec?

KOSƏ

Ə kosə, h'əx'irnə vun
Rikibə-riki qix'irnə vun.
Və çəntəy h'as' vərçinə,
Və qudliz tuğənə vun.

Kosə mat'ux həgbə qışxərə
Ugrəz nuğulbi k'uk'ni vaşxıre.
H'əyəlbə icinə h'əys'əz,
Ugə cibinə rəh'əc qışxere.

Kosə rikə samacə h'ərç'ərə,
Dirmaşmişərə xalığ qərçərə.
Uguz k'uk' vus'und dəx'ənən,
Lap bacəcər h'ərən h'ərç'ərə

YƏ NOUR

Yə kumu qıraxcə səb nour yov. Yə çikər quraxəc çikər yer. Malbez yaycə x'əd surq'ərədəd. Hələyiz ədəmiyərir 1950-ci sinə vəbx'ırcı q'ılı q'ınə nour q'abğulco. Qudə, fətkarır ç'əbiç', yız h'əxırc x'ələ nourcə x'əd vəşxore, yaycə hayvanber q'uq're. Bəzi sanbe qurax xəyic xələ nour əy şoro. Şair Elsəvərir həlimciz aid səb kuplet şeir vərconi.

Əy x'əyid nour gölü,
Q'aq'ırcə qanqal tərə.
İkə şeredəd zəvər,
Hayvanbe q'ul x'əyic h'ulə.

Amma hesan artezian yov, yaycə x'əd h'əşxəre icə q'icə yaycə əy şorədəbu.

ŞIX BULAĞ

Yə kumə lus'əc bulaxar xeyli yini. Lu çəxənebe qım vetilcnə lu bulaxar h'əgulc yitic Kum ədəmiyə r x'ədsız yukuncib. Yin kum ədəmiyə r suntə vəx'urcinə lımə məsləhət vərdu yin ki, kumuğər 3 km ixtə yiyid bulax kumə yugundəy. Hələ bulaxci tur "Şix bulax"ye. Həlu siyax x'əycinə qırt ədəmiyə r suntə vəx'urcinə dağciğər kerən kumə lu bulax yugundu yin. Halır kulungcızinə, halır lumunuzinə rəg qazmuş vərdu, gung çərkurə kumə x'əd hağac. Hələ yığınər ucən gırt k'ulube x'əd ye. Ədəmiyə r şaddamış x'əyicib. Bulağ yugunic həmə n suvabac kar ye.

Buraxılış məlumatı

Ümumi təhsil müəssisələrinin 1-ci sinifləri üçün
Haput dili fənni üzrə dərslik

Tərtibçi heyət

Müəlliflər	Şərəf Hüseynov İldırım Məsimov
Layihə rəhbəri	Rəhilə Soltanqızı
Dizayner	Nigar Feyzullayeva
Texniki redaktor	Ruslan Mahmudov
Rəssam	Anara Hüseynova

© Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin qrif nömrəsi: 2023 - 001

Müəlliflik hüquqları qorunur. Xüsusi icazə olmadan bu nəşri və yaxud onun hər hansı hissəsini yenidən çap etdirmək, surətini çıxarmaq, elektron informasiya vasitələri ilə yaymaq qanuna ziddir.

Hesab nəşriyyat həcmi 8,6. Fiziki çap vərəqi 12. Formatı 70x100 ¹/₈.

Kəsimdən sonra ölçüsü: 195x275. Səhifə sayı 96.

Şriftin adı və ölçüsü: məktəb qarnituru 14-16. Ofset çapı. Ofset kağızı.

Sifariş . Tiraj: . Pulsuz. Bakı – 2023.

Əlyazmanın yığıma verildiyi və çapa imzalandığı tarix:

Çap məhsulunu hazırlayan:

Çaşıoğlu Eİ MMC

Bakı ş. M. Müşfiq küç., 2 A.

Çap məhsulunu istehsal edən:

"Şərq-Qərb" ASC

Bakı AZ1123, Aşıq Ələsgər küç., 17